

Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Hivatala

1015 Budapest
Ostrom utca 23-25.

Aranyosné Dr. Börcs Janka főigazgató

másolatban: **dr. Vári Péter főigazgató-helyettes**

Tárgy: a vezeték nélküli szélessávú szolgáltatások nyújtására felhasználható frekvenciasávokkal kapcsolatos elképzelésekről és a VHF III. sáv jövőbeli felhasználásáról szóló nyilvános meghallgatással kapcsolatos álláspont, javaslatok és észrevételek megküldése

Tisztelt Főigazgató Asszony!

A Telenor Magyarország Zrt. (a továbbiakban: Telenor) ezúton is köszönetet kíván mondani a nyilvános meghallgatás előkészítéséért, és lebonyolításáért. Megnyugtató számunkra, hogy a spektrumgazdálkodás előtt álló hatalmas kihívásokra a Tisztelt Hatóság kiemelt figyelmet fordít, a feladatok, problémák megoldásában pedig partnerként tekint a szolgáltatókra. A Telenor ebben a folyamatban minden eszközével igyekszik a Hatóságot támogatni a közös célok sikeres megvalósítása érdekében.

Üdvözljük a Hatóság azon kezdeményezését, hogy az új frekvenciasávok megnyitásával kapcsolatos kérdésekben a szokásos meghallgatásokon túlmutatóan valódi szakmai konzultációt hirdetett, megnyitva ezzel az érdekelték közti párbeszéd lehetőségét. Ennek szellemében szeretnénk röviden kifejteni általános észrevételeinket.

Nagyra értékeljük, és az alábbiakban élni is szeretnénk a Főigazgató Asszony által felkínált azon lehetőséggel, hogy a nyilvános meghallgatást követően is lehetőséget biztosít a piaci szereplőknek a meghallgatáson elhangzottakkal kapcsolatos véleményük megosztására.

Általános észrevételek

A különböző spektrumsávok gyakorlati felhasználása alapvetően műszaki kérdés, ugyanakkor egy gazdasági vállalkozás számára – és így a Telenor csoport számára is – az egyes frekvenciák értékének mérlegelésekor a műszaki paraméterekkel megegyező fontossággal bírnak a spektrumhasználat gazdasági vonatkozásai. Kulcsfontosságúnak érezzük ezért, hogy a spektrumértékesítési folyamat során is érvényesüljön az átláthatóság és a kiszámíthatóság elve, így valamennyi fontos paraméter előzetesen megismerhetővé váljon a pályázók részére. Annak érdekében, hogy a fent említett elvek teljes mértékben érvényesüljenek, úgy gondoljuk, hogy az alábbi információkra megosztására van szükség:

- Alapvetőnek érezzük valamennyi újonnan megnyitni tervezett sáv esetében a jelenleg még egyáltalán nem ismert, és a Hatóság által egyelőre nem is körvonalazott éves – és a sáv értékével arányos – tervezett használati díjak közzétételét. A jelenleg rendelkezésünkre álló dokumentumok erre vonatkozóan csak annyi utalást tartalmaznak, hogy ezen sávdíjak a díjrendelet 2018-as módosítása során kerülnek publikálásra. Mivel a díjaknak – a reális értékarányok tükrözése érdekében – az adott sávok műszaki paraméterein túlmenően a sávot felhasználók gazdasági meglátásait is tükrözniük kell, így javasoljuk, hogy az árak kialakításának folyamata során a szolgáltatói vélemények is meghallgatásra kerüljenek.
- Az éves frekvenciadíjak említésekor azonban nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy a jelenleg alkalmazott díjak mértéke – különösen igaz ez a 800 MHz-es sáv éves díjára – jelentősen meghaladják az Európai Unió területén alkalmazott hasonló díjakat. Ez a tény – azon kívül, hogy jelentős terhet ró a szolgáltatókra – egyben versenyhátrányt jelent Magyarország számára, hiszen a magyarországi mobilpiacon tevékenykedő multinacionális cégek befektetések mérlegelési pontjai között a hálózat üzemeltetésével összefüggő költségek is lényeges szempontot képeznek. Nyilvánvaló, hogy a magasabb üzemeltetési költségek kevésbé vonzó befektetési környezetet jelentenek. Javasoljuk tehát, hogy a 2018-ban végrehajtandó díjrendelet-felülvizsgálat során ne csak az újonnan megnyitásra kerülő sávok éves díja kerüljön megállapításra meg, hanem jelentse, a teljes mobil spektrum portfólió díjtételeire vonatkozó átvilágítást is egyben. Ez a lépés azért is elengedhetetlen, mert a jelenleg érvényes díjak még egy teljesen más piaci és fogyasztói környezetben kerültek megállapításra, amikor a mobilszolgáltatók beruházásai – a hanghívások dominanciája miatt – egész más megtérülés rátát mutattak.
- A mobilpiacon jelenlévő szereplők éves bevételei alapvetően stagnálnak, holott a hálózatokon lebonyolított forgalom jelentősen növekszik. Ennek oka, hogy a korábbi, alapvetően hangforgalom-dominancia teljesen megszűnt, amit a csökkenő hangforgalom mellett az adatforgalom gyors növekedése idéz elő. Nyilvánvaló, hogy a megnövekedő adatforgalom egyre nagyobb sáv szélességet – és így több spektrumot – igényel, ami viszont – a jelenlegi díjképzési mechanizmus mellett – további díjtétel-emelkedést eredményez, csökkentve ezzel a szolgáltatók gazdasági sikerességének esélyét. Ez azt eredményezi, hogy az újabb frekvenciákra vonatkozó igény csak lépcsőzetesen, időben eltolódva jelenik meg, amelyre - véleményünk szerint - nem megfelelő válasz a Hatóság jelenlegi elképzeléseiben szereplő összetett, több sávra vonatkozó egyszerre lebonyolítandó frekvenciaértékesítés. A fentiekre figyelemmel a Telenor úgy érzékeli, hogy főként az 1 GHz feletti, úgynevezett kapacitásnövelő sávok esetében nincs valós igény új sávok rendelkezésre bocsátására már 2019-ben. Mindemellett szeretnénk leszögezni, hogy a Telenor is teljes mértékben támogatja a kérdéses sávok (különösen a 1500 MHz-es és 2300 MHz-es sávok) mobilszolgáltatások részére megnyitását egy jóval későbbi időpontban.
- A fenti meglátásunkat tovább erősíti az a tény, hogy a meghallgatáson is ismertetett értékesítésre szánt sávok közt vannak olyanok, amelyek alapvetően azonos szerepet tölthetnek be a szolgáltatók hálózataiban. Nyilvánvaló, hogy egy azonos időben történő, sok sávot érintő értékesítési eljárás során ez a sávok értékében is tükröződik, hiszen akár jelentős túlkínálat is kialakulhat, mivel a szolgáltatók igényeit a forgalmi

adatok is befolyásolják majd. Úgy gondoljuk, hogy a Hatóság jelenleg általunk ismert spektrumértékesítési elképzelései – azaz több frekvenciasávból álló felhasználói csomagok összeállítása és együttes értékesítése (hasonlóan a 2014-es „Szélessávú szolgáltatásokhoz kapcsolódó frekvenciahasználati jogosultságok” tárgyában kiírt pályázathoz) nem képes figyelembe venni megfelelő mértékben a szolgáltatók – gyakran igen eltérő – igényeit, és így olyan spektrumrészek használati jogának megvásárlására is kényszerülhetnek, amelyeket az értékesítési eljárás idejében, és azt követően nem kívánnának hasznosítani. Ez azon túlmenően, hogy felesleges beruházást jelent a piaci szereplők számára, ellentmond a hatékony spektrumgazdálkodás elvének is, hiszen valószínűsíthető, hogy az értékesítési eljárásan így elnyert spektrumkészlet egyes részei az eljárást követően huzamosabb ideig egyáltalán, vagy csak alig kerülnek használatba vételre. Meglátásunk szerint ez ellentétes a Hatóság céljaival, így javasoljuk a koncepció átgondolását.

- Amennyiben az értékesítési eljárásra a jelenleg általunk ismert tervek szerint, azaz 2019-ben kerül sor, akkor figyelembe kell venni az értékesítés körülményeinek mérlegelésekor azt is, hogy az értékesíteni kívánt spektrumrészek jelentős részénél az értékesítés idejében zavartatással kell számolni, azaz a spektrum – akár éveken át – csak korlátozottan lesz igénybe vehető. Ez nyilvánvalóan csökkenti a zavartatással érintett sávok értékét, azaz az értékesítési eljárás bevételeit. Fentiekre figyelemmel megfontolás tárgyát képezi, hogy az értékesítésére csak a nemzetközi zavartatások megszűnését követően kerüljön sor. Amennyiben ez nem kivitelezhető, akkor javasoljuk, hogy – ellentétben a korábbi spektrumértékesítési eljárásokon alkalmazott módszerrel – a zavartatott sávokra vonatkozó egyszeri (aukciós) díj jelentős résznek kifizetésére, valamint a spektrumhasználat után fizetendő frekvenciadíj fizetésére csak akkor, illetve akkortól kerüljön sor, amikor a sáv a szolgáltató által valóban használhatóvá válik.
- A Telenor csoport világszerte számos piacon jelen van, és korábban is nagyszámú frekvenciaértékesítésen vett részt, sikerrel. Ezzel kapcsolatos tapasztalataink arra mutatnak, hogy a frekvenciaértékesítések formája szintén jelentős tényező a hatékony spektrumfelhasználás vonatkozásában. Meggyőződésünk, hogy ezt a célt legjobban egy egyszerű, jól átlátható többkörös aukció szolgálja, ahol valóban kialakulhat az adott frekvencia – az aukció idejében – reális piaci értéke. Amennyiben a Hatóság a pályázati formát a megfelelő állami bevétel teljesülésén kívül egyéb paraméterek – így például lefedettségi kötelezettségek állítása a pályázók elé – teljesülése érdekében kívánná alkalmazni, jelezzük, hogy a Telenor ismer olyan sikeres EU-s példát, ahol az aukció során lefedettségi kötelezettségek is megállapításra kerültek, azaz ilyen kritérium nem lehet akadály a aukciós forma alkalmazásának.

A spektrummaximum szabályozása

- o) Egyetértünk azzal, hogy a Hatóság szabályozza az egyes piaci szereplők által megszerezhető spektrum mennyiségét egy általános szabályrendszer megalkotásával, és ebben külön kezelje az 1GHz alatti és az fölötti frekvencia sávokat. Ebben a szabályrendszerben azonban olyan ésszerű, és reális spektrum-maximumokat szükséges megállapítani, amelyek nem korlátozzák a racionálisan viselkedő piaci szereplők döntéseit a frekvencia használatára és másodlagos kereskedelmére vonatkozóan, beleértve a korábban már jóváhagyott együttműködéseket is.

- p) A Telenor Magyarország semmiképpen nem támogatja a frekvenciakészlet minden érintett félnél történő beszámítását közös használat esetén. Tapasztalataink szerint a közös használat jóval hatékonyabb felhasználási módja a rendelkezésre álló korlátos, illetve szűkös erőforrásoknak, és ennek köszönhetően olyan lefedettség és szolgáltatási sebesség valósítható meg, ami külön frekvencia használat esetén nem. Meg kell, hogy jegyezzük azt is, hogy a közösen használt frekvenciasávok általában több szolgáltató ügyfeleit szolgálják ki, így annak fajlagos kihasználtsága magasabb, mint külön használat esetén. Véleményünk szerint a Hatóság feladata a hatékony frekvenciahasználat elősegítése, nem pedig annak korlátozása. Sem azokban az országokban ahol a Telenor csoport jelen van szolgáltatóként, sem másokban nem talákoztunk még olyan példával, hogy a szabályozó hatóság a frekvenciasávok közös használatát ilyen módon büntesse. Minden általunk ismert esetben a spektrum maximum meghatározásánál a szabályozó hatóság által kiadott frekvencia használati jogosultság a mérvadó, és csak annak a szolgáltatóknak számít bele a spektrum értéke, aki annak jogosultságát elnyerte.

Véleményünk szerint a Hatóságnak más eszközei is vannak arra az esetre, ha úgy látja, hogy a spektrum ilyen jellegű közös használata nem megfelelően hat a piacra, illetve ez részben más hatóság (GVH) illetékességi körébe tartozik.

Fenti, általános véleményünk közzétételéhez a Telenor hozzájárulását adj. Kérjük az alábbiakban részletesen kifejtésre kerülő észrevételeink üzleti titokként történő kezelését, melyek nyilvánosságra hozatalához nem járulunk hozzá.

Bizalmasan kezelendő

Amennyiben a Tisztelt Hatóság a fenti észrevételeink bővebb kifejtését látja szükségesnek, a Telenor örömmel vesz részt további szakmai konzultációkon, annak érdekében, hogy a frekvenciaértékesítési eljárások minden érintett fél érdekeinek figyelembevételével kerüljenek előkészítésre és lebonyolításra.

Törökbálint, 2017. november 27.

Üdvözlettel:

dr. Kőrösi Szabolcs Gábor
igazgató
Kormányzati Kapcsolatok és Szabályozási Igazgatóság
Telenor Magyarország Zrt.